

اشاره:

توسعه و پویایی بازار سرمایه نقش کلیدی در تأمین مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری و ادامه روند رشد اقتصادی پایدار دارد. هر اندازه بازار سرمایه از وسعت بیشتر، تحرک بالاتر و ابزارهای متنوع‌تر در تأمین مالی طرح‌های اقتصادی برخوردار باشد، می‌توان به روند آتی فعالیت‌های اقتصادی مولد، امیدوار بود.

در ایران هنوز نظام بانکی نقش اصلی در بازار سرمایه و گردش وجوه و منابع دارد، در حالی که این بخش در اقتصادهای پویای جهان در حدود نیمی از تشکیل بازار سرمایه را به عهده دارد و دیگر ابزارها مانند بورس سهام با استفاده از مشارکت مردمی و بخش خصوصی سهم مهمی در تجهیز بازار سرمایه دارند.

در این گزارش نقش بازار سهام در تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی، وضعیت بازار سرمایه در ایران و نقش بانک‌ها و بورس اوراق بهادار تهران در این بازار، مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد.

نقش بورس اوراق بهادار تهران در بازار سرمایه

نقش بازار سهام در تأمین مالی پروژه‌های اقتصادی

متقاضیان سرمایه در جامعه معمولاً افرادی هستند که قصد دارند در طرح‌های اقتصادی سرمایه‌گذاری کنند. از آنجا که بنیة مالی اشخاص حقیقی و حقوقی غالباً کفاف نیازهای مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری را نمی‌دهد، این افراد برای تأمین منابع مورد نیاز به بازار سرمایه مراجعه می‌کنند و حاضر هستند با پرداخت نرخ سود عادلانه به این منابع دسترسی پیدا کنند.

در ایران، یکی از راه‌های متداول برای جذب منابع مالی، نظام بانکی است. متقاضیان سرمایه با مراجعه به بانک‌ها و ارائه طرح‌های سرمایه‌گذاری خود، خواستار استفاده از تسهیلات بانکی می‌باشند. اما آیا به تمامی تقاضاهای سرمایه می‌توان پاسخ مثبت داد؟

به یقین پاسخ منفی است، زیرا منابع مالی در اختیار بانک‌ها برای وام‌دهی محدود است. از سوی دیگر اتخاذ سیاست پولی انبساطی که مبنای افزایش میزان اعطای اعتبارات بانک‌ها می‌باشد، به‌طور معمول حجم نقدینگی را افزایش و فشارهای تورمی را گسترش می‌دهد.

در سال‌های اخیر که برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور به اجرا درآمده، دولت در بسیاری از طرح‌های اقتصادی زیربنایی، سرمایه‌گذاری کلانی انجام داده که از طریق فروش نفت، استفاده از منابع مالی خارجی و اعتبارات بانک‌ها تأمین مالی شده است. تا زمانی که عرضه کل بر اثر به‌ثمر رسیدن طرح‌های سرمایه‌گذاری افزایش نیابد، رشد نقدینگی با توجه به فشار تقاضا، تأثیر نامطلوبی در جامعه دارد و فشارهای تورمی را دامن می‌زند.

○ در مقایسه با سایر کشورها، میزان استفاده از مکانیزم اوراق بهادار در تأمین منابع مالی مورد نیاز طرح‌های اقتصادی در ایران بسیار ناچیز است و برای پیشبرد نقش بازار سهام در تشکیل سرمایه ملی، زمینه مساعد و وسیعی وجود دارد.

از سوی دیگر، دولت در اولویت‌بندی اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری در غالب بودجه سالانه، تبصره‌هایی را به تصویب رسانده که پرداخت تسهیلاتی را برای اجرای طرح‌های

در اقتصاد ایران در دو برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، نقش بازار در تأمین منابع مالی موردنیاز طرح‌های سرمایه‌گذاری مورد تأکید و حمایت قرار گرفته است. با وجود مشکلات ناشی از افزایش نرخ ارز در سال‌های اخیر که بسیاری از واحدهای تولیدی را برای تأمین مواد اولیه و قطعات و لوازم وارداتی، با بحران کمبود سرمایه در گردش (نقدینگی) مواجه ساخته و نیز محدودیت منابع بانک‌ها برای تأمین تقاضای سرمایه‌گذاران، نقش بازار سهام در تجهیز منابع موردنیاز سرمایه‌گذاران بیش از پیش اهمیت یافته است.

بر اساس آمارهای موجود در دو سال گذشته، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با افزایش سرمایه از طریق انتشار سهام جدید حدود ۴۰۰۰ میلیارد ریال منابع جدید به دست آورده‌اند. این رقم در مقایسه با میزان اعطای تسهیلات اعتباری بانک صنعت و معدن (بانک تخصصی در این بخش) در سال ۱۳۷۲ که حدود ۱۷۶/۴ میلیارد ریال بود، اهمیت بازار سهام در تأمین منابع موردنیاز سرمایه‌گذاری را کاملاً نشان می‌دهد.

عرضه سهام جدید از سوی واحدهای پذیرفته شده در بورس تهران، سبب شد که نه تنها نقدینگی موردنیاز برای واردات اقلام مختلف (مواد اولیه، قطعات و تجهیزات) واحدهای

خاص به نظام بانکی تکلیف کرده است. با این وصف، منابع بانک‌ها برای پاسخ‌گویی به تقاضاهای مشتریان، بیش از پیش تحت فشار قرار گرفته است. این در حالی است که فزونی میزان تورم بر نرخ سوددهی بانک‌ها به سپرده‌های مدت‌دار، تا سال پیش، خود عاملی برای تهدید انگیزه پس‌انداز نزد بانک‌ها بوده است.

در چنین شرایطی که به دستیابی منابع مالی خارجی نیز نمی‌توان خیلی متکی شد و اقتصاد کشور را بدهکار کرد، تجهیز بازار سرمایه عمده‌ترین وظیفه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اقتصاد کشور است.

اگرچه نقش نظام بانکی در تأمین منابع مالی موردنیاز بنگاه‌های اقتصادی، همچنان حفظ شده است. با این وجود نیاز فرآیند توسعه اقتصادی، ضرورت ابداع شیوه‌های نوین تأمین منابع مالی را بیش از پیش نشان می‌دهد.

○ ارزش جاری سهام عرضه شده در بورس اوراق بهادار تهران از ۷۷۲/۴ میلیارد ریال در سال ۶۹ به حدود ۲۹ هزار میلیارد ریال در سال ۷۵ افزایش یافت.

تلاش‌های بیشتری صورت بگیرد.

○ **ایجاد شورای عالی نظارت بر بازار سرمایه، تشکیل عوامل بازار سرمایه (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، کارگزاران تخصصی، مؤسسه‌های پذیرهنویسی، شرکت‌های بزرگ کارگزاری، شرکت سرمایه‌گذاری فراگیر و...) در گسترش دامنه فعالیت بازار سهام مؤثر خواهد بود.**

وسعت بازار سهام چگونه عملی می‌شود؟

گسترش بازار سهام در کشور با نقش سازنده‌ای که در تأمین مالی منابع مورد نیاز سرمایه‌گذاری و تشکیل سرمایه ملی دارد، به ابزارهای نوین و قانونمند نیاز دارد.

در حال حاضر تهران مرکز معاملات سهام می‌باشد و هنوز دیگر شهرستان‌های کشور نقش فعال و گسترده‌ای در دادوستد سهام واحدهای تولیدی - اقتصادی ندارند. ایجاد سیستم رایانه‌ای سراسری در کشور برای دادوستد سهام نقش کارسازی در پیشبرد فعالیت بازار سهام در سطح کشور دارد. به منظور پاسخ‌گویی به نیازمندی‌های سرمایه‌گذاران و مردم، از سال ۱۳۷۰ طرح رایانه‌ای کردن فعالیت بورس شروع شد و از نیمه اول سال ۷۳ دادوستد سهام از طریق شبکه رایانه‌ای صورت می‌گیرد. این اقدام، سرعت انجام معاملات را افزایش داد و نظارت بر معاملات را دقیق‌تر ساخت. اما هنوز در سراسر کشور این شبکه رایانه‌ای فعال نیست و فقط در برخی شهرستان‌ها فعال شده است.

به منظور رونق نقش بازار سهام در تشکیل سرمایه ملی، لازم است که تمام شهرستان‌ها و یا دست‌کم مراکز تمام استان‌ها به شبکه رایانه‌ای معاملات سهام متصل گردند تا تمامی متقاضیان خرید سهام بتوانند در اسرع وقت مبادرت به این کار نمایند و از پسرانداز ملی به نحو بهتری در تأمین نیازهای سرمایه‌گذاری استفاده شود. این توان بالقوه وجود دارد و باید ابزار لازم برای بالفعل ساختن آن تأمین گردد.

در حال حاضر تقریباً نیمی از مراکز استان‌های کشور، نمایندگی‌های کارگزاری بورس دارند و مردم ساکن در این استان‌ها می‌توانند با مراجعه به این نمایندگی‌ها، سهام موردنظر خود را دادوستد نمایند. با کمک بانک ملی ایران در ۱۱ مرکز استان در کشور شبکه رایانه‌ای بورس تهران برقرار و

تولیدی - صنعتی تأمین گردد، بلکه بسیاری از طرح‌های توسعه در این‌گونه واحدها به اجرا درآید.

با عرضه سهام واحدهای تولیدی تحت پوشش دولت از سوی نهادهای واگذارنده در بورس، نه تنها بخش قابل‌توجهی از نقدینگی در دست مردم جذب و به مسیر فعالیت‌های مولد اقتصادی هدایت شد، بلکه منابع درآمد برای نهادهای واگذارنده سهام جهت سرمایه‌گذاری جدید در طرح‌های توسعه و نیز طرح‌های جدید فراهم گردید.

مزایای بازار سهام در تأمین منابع موردنیاز سرمایه‌گذاری، از آن جهت که مانع گسترش فعالیت‌های کاذب اقتصادی می‌شود و نیز فشارهای تورمی را تقلیل می‌دهد، اهمیت دارد. در همین حال خریداران سهام به سودهای مناسبی دست پیدا می‌کنند و اقتصاد ملی از منابع خودی و بدون اتکا به خارج، سرمایه‌گذاری‌ها را تأمین مالی می‌کند و زمینه اشتغال و رشد درآمدها را به وجود می‌آورد.

میزان استفاده از شیوه عرضه اوراق بهادار برای تأمین مالی طرح‌های اقتصادی در سال‌های گذشته سیر صعودی داشته است.

○ **تا پایان سال جاری در ۲۵ شهر کشور شبکه رایانه‌ای بورس تهران ایجاد و متصل می‌شود و قرار است ظرف پنج سال آینده تعداد آنها به ۵۰ شهر افزایش یابد و جمعیت کثیری بتوانند در معاملات بازار سهام وارد شوند.**

بر اساس اطلاعات منتشر شده از سوی سازمان بورس اوراق بهادار تهران، تعداد شرکت‌هایی که از مکانیزم اوراق بهادار برای تأمین مالی منابع موردنیازشان استفاده کرده‌اند از ۱۰ شرکت در سال ۱۳۶۹ به ۱۱۲ شرکت در سال گذشته افزایش یافته است. منابع مالی جدیدی که در اختیار این شرکت‌ها از این طریق قرار گرفت نیز از ۵/۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۶۹ به ۱۹۲۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۴ و بیش از ۱/۵ تریلیون ریال در سال ۷۵ افزایش داشت.

در مقایسه با سایر کشورهای جهان، هنوز میزان استفاده از مکانیزم اوراق بهادار در تأمین منابع مالی موردنیاز طرح‌های اقتصادی در ایران، بسیار ناچیز است و برای پیشبرد آن و افزایش نقش بازار سهام در تشکیل سرمایه ملی باید

متصل شده است و معاملات انجام می‌گیرد.

سازمان بورس اوراق بهادار تهران در نظر دارد تا پایان سال جاری در ۲۵ شهر کشور و در یک دوره پنج‌ساله در ۵۰ شهر ایران شبکه رایانه‌ای بورس را دایر کند. چنانچه این برنامه به موقع عملی گردد، نقش بورس در تجهیز بازار سرمایه و تأمین نیازهای مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری، افزایش خواهد یافت.

رسانند.

کارشناسان بازار سهام عقیده دارند که برای گسترش نقش بورس در تأمین نیازهای سرمایه‌گذاری، ایجاد شورای عالی نظارت بر بازار سرمایه و تغییر قانون بورس ضرورت دارد.

این کارشناسان می‌گویند فقدان قانون بازار سرمایه در کشور و نقص قانونی کنونی حاکم بر فعالیت بورس، مشکلاتی به وجود آورده است. از آن جمله آنکه هیچ‌گونه نظارت دقیقی بر بازار سرمایه اعمال نمی‌شود. در حالی که مهم‌ترین کار برای ایجاد نظم در بازار سرمایه، تغییر قانون کنونی بورس و تدوین و اعمال یک قانون فراگیر بازار سرمایه است.

این کارشناسان با اشاره به ضرورت ایجاد عوامل بازار سرمایه می‌گویند: در سال‌های اخیر شرکت‌های سرمایه‌گذاری تشکیل شدند که نقش بزرگی در جذب پس‌اندازهای مردمی برای فعالیت در رشته‌های خاص سرمایه‌گذاری داشته‌اند.

آنها ضمن انتقاد از وضعیت کنونی فعالیت شرکت‌های سرمایه‌گذاری، تصریح می‌کنند که هنوز قانونمندی و نظارت خاصی بر نحوه عملکرد این شرکت‌ها صورت نمی‌گیرد و این ضعف بزرگی است که باید برطرف شود.

این کارشناسان می‌گویند با وجود آنکه شرکت‌های

یکی از راه‌های متداول برای جذب منابع ملی در ایران، نظام بانکی است، اما شبکه بانکی کشور با محدودیت منابع مواجه است و نمی‌تواند تمامی تقاضاهای سرمایه‌گذاری را پاسخ دهد.

اقدام سازمان بورس اوراق بهادار تهران در صدور گواهی‌نامه موقت سهام، در تسریع ثبت سهام خریداری شده برای مشتریان مؤثر واقع شد و کندی فعالیت بورس و کاهش نقدینگی سهام را برطرف ساخت. در حال حاضر این امکان برای خریداران سهام فراهم شده که ظرف ۲۴ ساعت پس از خرید سهام، گواهی‌نامه موقت آن را به دست آورند و در صورت تمایل بتوانند سهام خود را عرضه کنند و به فروش

بانکی تأمین می‌شود، در حالی که این سهم در سایر کشورها کمتر است.

اسدالله امیراصلانی در جمع خبرنگاران اظهار داشت: برای راه‌اندازی طرح‌های بزرگ، نظام بانکی، تأمین کننده سرمایه‌های کوتاه و بلندمدت است.

○ شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران سال گذشته با افزایش سرمایه از طریق انتشار سهام جدید حدود ۴۰۰۰ میلیارد ریال منابع جدید به دست آوردند.

وی با اشاره به تأسیس شرکت‌های سرمایه‌گذاری مختلف در کشور در سال‌های اخیر اظهار داشت: لازم است برای بازگشت سرمایه در این شرکت‌ها، تضمین کافی وجود داشته باشد و تشکیل یک بازار سرمایه قانونمند در آینده ضروری است.

با توجه به نقش نظام بانکی در تجهیز بازار سرمایه، اتخاذ سیاست‌های پولی انقباضی، بازار سرمایه کشور را در سال‌های اخیر با محدودیت‌های بسیاری مواجه ساخته است. به‌گونه‌ای که رییس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دو سال پیش خطاب به مدیران واحدهای تولیدی و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران گفت که نظام بانکی دیگر نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای سرمایه‌ای شرکت‌ها و واحدهای تولیدی باشد و آنها باید به ابزارهای دیگر برای افزایش سرمایه روی آورند.

وی افزایش سرمایه از طریق انتشار سهام جدید، انتشار اوراق قرضه قابل تبدیل به سهام و... را از روش‌های مناسب برای تأمین سرمایه موردنیاز واحدهای اقتصادی، دانست.

از آنجا که سیاست‌های پولی از سوی بانک‌های مرکزی یا دولت‌ها به منظور تنظیم بازار سرمایه، مقابله با رکود اقتصادی یا فشارهای تورمی و... اتخاذ می‌شود، معمولاً روند سرمایه‌گذاری خصوصی را به‌طور مستقیم مدنظر ندارند و به عوامل دیگری که در بحث کلان اقتصادی بیشتر مدنظر مسؤولان است، اتکا می‌کنند. با این وصف متقاضیان سرمایه به‌ویژه در بخش خصوصی باید به دیگر ابزارها برای تجهیز جمع‌آوری منابع موردنیاز خود روی آورند.

○ با توجه به سطح اندک پس‌اندازها در نظام بانکی در کشورهای در حال توسعه و دشواری دسترسی به منابع مالی ارزان‌قیمت بازار جهانی، تجهیز بازار سرمایه داخلی و رونق فعالیت بورس، نقش کارسازی در تأمین نیازهای سرمایه‌گذاری دارد.

سرمایه‌گذاری تشکیل شدند، لیکن دیگر نهادهای لازم مانند کارگزاران تخصصی، مؤسسه‌های پذیرهنویسی، شرکت‌های بزرگ کارگزاری و بازارسازها هنوز به‌وجود نیامده‌اند و این ضعف بازار سهام ایران می‌باشد. ایجاد یک شرکت سرمایه‌گذاری فراگیر برای مداخله در بازار سهام به هنگام بروز بحران و ناآرامی در بازار (افت‌وخیزهای شدید قیمت سهام)، ایجاد تنوع بیشتر در اوراق بهادار مورد معامله در بورس و اصلاح مقررات مالیاتی مربوط به نقل و انتقال سهام و... می‌تواند دامنه فعالیت بازار سهام در کشور را وسعت بخشد تا جایی که سهم این بازار در تشکیل سرمایه ملی به حد قابل قبول (بیش از ۲۰ درصد) برسد.

کارشناسان بورس اعتقاد دارند که ثبات سیاست‌های اقتصادی، تأکید بر خصوصی‌سازی و عرضه سهام واحدهای تحت پوشش دولت، جذب سرمایه ایرانی‌های مقیم خارج از کشور یا خارجی‌ها در بازار سهام ایران و گسترش فعالیت سازمان بورس اوراق بهادار تهران در سطح منطقه، می‌تواند دامنه فعالیت بازار سهام را بیش از پیش وسعت بخشد.

بازار سرمایه در ایران

بازار سرمایه در ایران از دو بخش عمده نظام بانکی و سرمایه‌های بخش خصوصی تشکیل یافته است. متقاضیان سرمایه برای تأمین منابع موردنیاز طرح‌های سرمایه‌گذاری به‌طور عمده به نظام بانکی کشور وابسته هستند. سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دولتی، در درجه نخست به کسب منابع ارزان‌قیمت بانک‌ها چشم دوخته‌اند و دولت برای تسهیل امر سرمایه‌گذاری به‌ویژه در سال‌های اخیر از طریق تبصره‌های ۲، ۵۰، ۵۲ و ۴ بودجه عمومی، پرداخت تسهیلاتی را به بانک‌ها تکلیف کرده است.

به گفته مدیرعامل بانک ملی ایران، در حال حاضر حدود ۷۵ درصد بازار پولی و سرمایه کشور از طریق نظام

سهام شرکت‌های تولیدی افزایش یافت و رونق معاملات بورس شروع شد.

دولت در راستای گسترش خصوصی‌سازی، واگذاری سهام شرکت‌های تحت پوشش در بورس را پیشه کرد و شمار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از ۶۷ شرکت در سال ۱۳۶۸ به ۹۵ شرکت در پایان سال ۱۳۶۹ افزایش یافت.

میزان معاملات سهام در سال ۱۳۷۰ از نظر تعداد سهام معامله شده ۳۶۹ درصد و از لحاظ ارزش معاملات سهام ۷۲۷ درصد نسبت به سال ۱۳۶۹ افزایش یافت. ورود ۲۸ شرکت جدید به بورس، واگذاری سهام واحدهای تحت پوشش دولت، عرضه سهام از سوی شبکه بانکی و واگذاری سهام به کارگران به نرخ‌های ترجیحی بر مبنای مصوبه دولت، از دلایل رشد معاملات سهام در بورس تهران در سال ۱۳۷۰ بود.

بازار سرمایه کشور در سال ۱۳۷۱ همچنان از فعالیت نظام بانکی متأثر بود و به همین جهت در این سال تغییرات بنیادی برای افزایش نقش بورس اوراق بهادار تهران در بازار سرمایه، به وجود نیامد و در نتیجه بازار بورس از رونق موردانتظار برخوردار نبود.

○ متقاضیان سرمایه برای تأمین منابع موردنیاز خود به‌طور عمده به منابع ارزان‌قیمت بانک‌ها وابسته هستند و دولت برای تسهیل امر سرمایه‌گذاری در سال‌های اخیر تبصره‌هایی را در بودجه سالانه کشور منظور کرده و بانک‌ها را مکلف به ارائه تسهیلات در قالب تبصره‌های مورد بحث نموده است.

نقش بورس در تشکیل سرمایه ملی از ۵/۴ درصد در سال ۱۳۷۰ به ۱/۹ درصد در سال ۱۳۷۱ کاهش یافت. علت عمده این رکود، کاهش عرضه سهام ارگان‌های دولتی در بورس بود. در همین حال نسبت معاملات بورس به هزینه‌های عمرانی بخش دولتی از ۱/۲ درصد در سال ۶۸ به ۱۸/۸ درصد در سال ۱۳۷۰ افزایش یافت، اما در سال ۱۳۷۱ به علت رکود بورس این نسبت به ۱۰/۸ درصد تنزل پیدا کرد.

تعدیل قیمت‌های سهام در نیمه اول سال ۷۲ بار دیگر رونق بازار بورس و افزایش تقاضا را به دنبال داشت. ارزش معاملات سهام در سال ۱۳۷۲ به ۵۱۵ میلیارد ریال رسید.

○ رونق فعالیت بازار سهام به اقتصاد کشور کمک می‌کند که بدون اتکاء به منابع خارجی، طرح‌های سرمایه‌گذاری را تأمین مالی کند و زمینه افزایش اشتغال و درآمدها را در جامعه به وجود آورد.

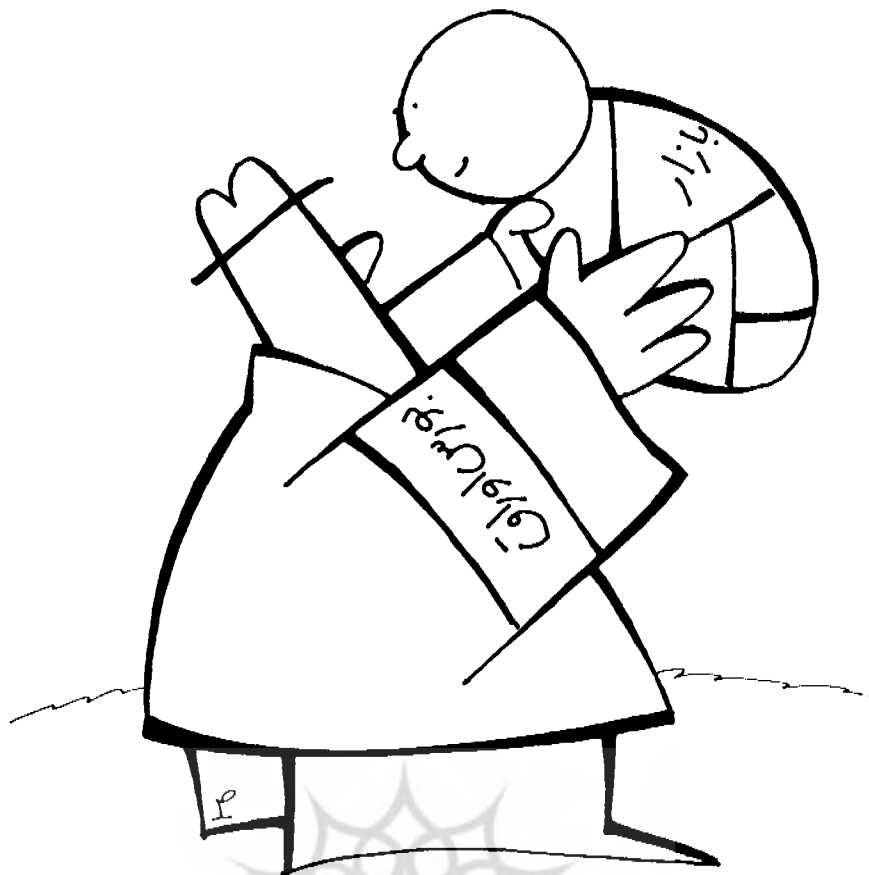
بازار سهام در ایران

فکر تأسیس بورس اوراق بهادار تهران سال‌ها پیش از تصویب قانون آن در ۲۲ اردیبهشت ۱۳۲۵ وجود داشت. در سال ۱۳۱۵ «وان لوترفلد» تبعه بلژیک، مطالعاتی درباره تأسیس یک بورس سهام در تهران به عمل آورد و طرح قانون، تصویب‌نامه، اساسنامه و نظام‌نامه داخلی آن را نیز تهیه کرد. در قانون تأسیس اتاق صنایع و معادن که در سال ۱۳۴۲ تصویب شد، یکی از وظایف اتاق صنایع و معادن ایران، کوشش و مساعدت در ایجاد بورس سهام و اوراق قرضه مؤسسه‌های صنعتی و معدنی تعیین شد. سرانجام در اردیبهشت ۱۳۴۵ قانون تشکیل بورس اوراق بهادار تصویب شد و به وسیله وزارت اقتصاد به بانک مرکزی ایران ابلاغ شد. در این ابلاغیه از بانک مرکزی خواسته شد که نسبت به شروع کار شورای بورس و سایر موارد، اقدام لازم را به عمل آورد.

بورس تهران از سال ۱۳۴۶ فعالیت خود را آغاز کرد و تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی ۸۳/۲ میلیارد ریال سهام ۱۰۵ شرکت پذیرفته شده در آن مورد دادوستد قرار گرفت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی با ملی شدن برخی شرکت‌ها، شمار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران به ۵۶ شرکت کاهش یافت و در فاصله سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۷ در مجموع ۲۰ میلیارد ریال سهام در بورس معامله شد. این دوره، دوره رکود فعالیت بورس تهران بود.

اما در نخستین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که از سال ۱۳۶۸ و هم‌زمان با بازسازی اقتصادی در کشور، رونق فعالیت بورس بار دیگر مورد توجه قرار گرفت. دوره تجدید حیات بورس از آبان ۱۳۶۸ و در راستای سیاست‌های جدید اقتصادی کشور آغاز شد.

بورس تهران در دوره ریاست جمهوری سردار سازندگی، به صورت فعال‌تر در عرصه اقتصاد ایران ظاهر شد. سیاست جذب نقدینگی سرگردان و هدایت آن به سمت فعالیت‌های اقتصادی مولد، سبب شد که فعالیت بورس شدت بیشتری پیدا کند. از اوایل سال ۱۳۶۹ تقاضای مردم برای خرید

○ در حال حاضر حدود ۷۵ درصد بازار پولی و سرمایه کشور از طریق نظام بانکی تأمین می‌شود، در حالی که این سهم در سایر کشورها کمتر است.

پس از پایان سال ۷۴ در مجموع ۱۰۳/۶ میلیون سهم از سهام شرکت‌های قابل واگذاری به ارزش ۶۳۸ میلیارد ریال را واگذار نمود.

سهام ۱۲۲ واحد تحت پوشش سازمان صنایع ملی ایران به ارزش یک تریلیون و ۴۰۶/۵ میلیارد ریال از سال ۱۳۷۰ تا اواسط سال ۷۵ به بخش خصوصی و مردم واگذار شد.

آمارهای رسمی نشان می‌دهد که از این تعداد سهام ۵۶ واحد از واحدهای مورد بحث به ارزش بیش از ۶۴۹/۷ میلیارد ریال از طریق مذاکره، ۳۰ واحد به ارزش ۲۰۳/۴ میلیارد ریال از طریق مزایده و ۵۸ شرکت به ارزش ۵۵۲/۳ میلیارد ریال از طریق بورس به بخش خصوصی واگذار گردید.

ابوالقاسم جمشیدی معاون طرح و برنامه سازمان صنایع ملی ایران در آذرماه گذشته در یک جلسه سخنرانی درباره استفاده از سرمایه‌های کوچک در توسعه اقتصادی گفت: محدود بودن منابع مالی سیستم‌های سنتی و ضرورت تخصیص بهینه منابع موجب شده تا نظام‌های اقتصادی جهان به استفاده از مکانیزم اوراق بهادار و مراجعه مستقیم به دارندگان پس‌انداز، تمایل بیشتری نشان دهند. اما در ایران به‌طور سنتی از مکانیزم اوراق بهادار به نحو مطلوب استفاده نشده و به همین دلیل نسبت سرمایه‌گذاری‌ها به تولید ناخالص

در سال ۱۳۷۳ نیز بیش از ۱۴۹/۲ میلیون سهم به ارزش ۷۹۳/۴ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران معامله شد که در مقایسه با سال ۱۳۷۲ از نظر شمار سهام معامله شده ۵۳/۳ درصد و از نظر ارزش معاملات ۵۳/۸۵ درصد افزایش داشت.

سازمان‌های دولتی و بانک‌ها در سال ۷۳ در مجموع ۷۷ میلیون و ۲۶۳ هزار و ۵ سهم از سهام خود را به ارزش بیش از ۳۹۶/۳ میلیارد ریال در بورس تهران عرضه کردند. از سال ۱۳۶۸ تا آبان ۱۳۷۴ بیش از ۴۰۰۰ میلیارد ریال سهام در بورس تهران معامله شد.

به گفته دبیرکل سابق بورس اوراق بهادار تهران، قبل از خصوصی‌سازی و واگذاری سهام شرکت‌ها، تعداد سهامداران شرکت‌ها فقط ۲۰۰ هزار نفر بود که این تعداد در آبان ۷۴ به بیش از یک میلیون نفر رسید.

سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران از سال ۶۹ تا

مکانیزم اوراق بهادار تا حدی است که در برخی کشورها بیش از نیمی از منابع مالی مورد نیاز از طریق انتشار سهام، اوراق قرضه و مشارکت و دیگر اوراق بهادار تأمین می‌شود. با توجه به آثار اقتصادی مثبت مکانیزم اوراق بهادار، باید در ایران نیز مدنظر باشد.

دکتر محسن نوربخش، رییس شورای بورس، در اواسط تیرماه سال جاری در مراسم افتتاح سالن جدید معاملات بورس اوراق بهادار تهران گفت: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از حمایت‌های لازم در زمینه تأمین ارز و سرمایه در گردش برخوردار خواهند شد.

وی گفت: افزایش سرمایه شرکت‌ها از این پس منظم خواهد شد. شورای بورس، نظم‌پذیری افزایش سرمایه شرکت‌ها را در دست بررسی دارد و به زودی برنامه آن را اعلام می‌کند.

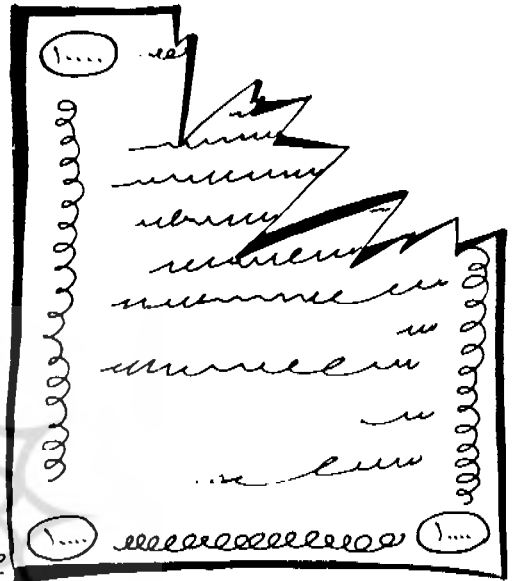
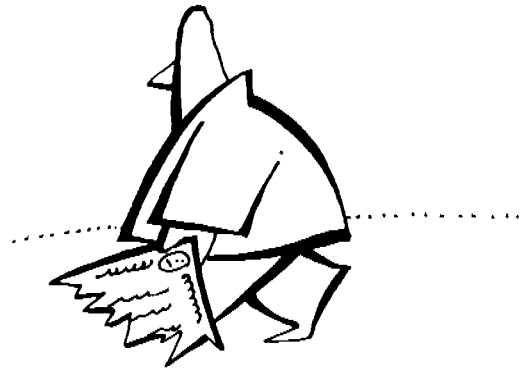
○ بورس تهران در سال ۱۳۴۶ فعالیت خود را آغاز کرد و تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی سهام ۱۰۵ شرکت به ارزش ۸۳/۲ میلیارد ریال در آن معامله شد.

دکتر نوربخش گفت: به منظور حمایت بیشتر از سرمایه‌داران، چنانچه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس با ظرفیت بالا تولید کنند و هزینه‌های سربار را کاهش دهند و باعث سودآوری سهام‌داران شوند، مورد حمایت قرار می‌گیرند.

وی گفت: حجم معاملات بورس تهران به جایی رسیده که به عنوان یک واقعیت اقتصادی مطرح است، اما با استانداردهای جهانی فاصله دارد. ارزش تولیدات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس نسبت به تولید ناخالص داخلی کشور اندک است.

نوربخش گفت: ارزش دارایی‌های بورس بیش از ۲۲۰۰۰ میلیارد ریال است و حجم زیادی از نقدینگی را به خود جذب کرده است.

وی گفت: شاخص معاملات سهام در بورس در حال حاضر روند باثباتی را طی می‌کند و سهامداران مطمئن باشند از منافع آنها حمایت خواهد شد.

ملی ناچیز است. این نسبت در کشورهای در حال توسعه به طور متوسط ۳۰ درصد، اما در ایران ۱۶/۵ درصد است.

وی افزود: روند استفاده از بازار سرمایه افزایش یافته به طوری که توان جذب حدود ۱۵۰۰۰ میلیارد ریال اوراق بهادار جدید وجود دارد.

وی گفت: در دومین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور برای سامان‌دهی بازار پول و سرمایه، تعاریف و مجوزهای قانونی لازم ارایه شده است.

وی افزود: انتشار اوراق مشارکت و سرمایه‌گذاری به عنوان یکی از روش‌های کارآمد سیاست‌های پولی و مالی مدنظر خواهد بود. در این زمینه، فضای مناسب برای استفاده از ابزارهای مالی جدید نظیر اوراق مشارکت و سرمایه‌گذاری که مقبولیت عمومی دارند، فراهم خواهد شد. در همین راستا، قوانین، مقررات و ضوابط ناظر بر فعالیت مؤسسه‌های مالی در بازارهای پول و سرمایه به گونه‌ای که با شرایط جدید ناشی از تحولات داخلی و بین‌المللی هماهنگ باشد، مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

جمشیدی درباره مکانیزم اوراق بهادار گفت: اهمیت